

Program for stortingsperioden 2021-2025

Innhold

1. KYSTPARTIETS IDEOLOGI OG GRUNNSYN	3
2. HELSE- OG SOSIALPOLITIKK.....	3
2.1 Helse.....	4
2.2 Psykiatri og rus.....	5
2.3 Seniorpolitikk	6
2.4 Mennesker med nedsatt funksjonsevne/ utviklingshemming	6
2.5 Eldreomsorg.....	7
2.6 Sosialpolitikk	7
3. FAMILIEPOLITIKK.....	7
4. BOLIGPOLITIKK.....	8
5. UTDANNING OG UNGDOMSPOLITIKK.....	8
5.1 Grunnskolen.....	9
5.2 Videregående skole.....	10
5.3 Folkehøgskoler og fagskoler	10
5.4 Høyere utdanning og forskning	10
6. KULTURPOLITIKK	11
7. ØKONOMI OG NÆRINGSPOLITIKK	12
7.1 Fiskeri- og havbrukspolitikk	13
7.1.1 Omsetning.....	13
7.1.2 Fangst.....	14
7.1.3 Havbruk.....	14
7.1.4 Flåtestruktur	15
7.2 Havner.....	15
7.3 Skipsfart	15
7.4 Verftsindustrien	16
7.5 Kystforvaltning og sikkerhet	16
7.6 Små og mellomstore bedrifter.....	17
7.7 Landbruk	18
7.8 Reiseliv	19
7.9 ArbeidslivspolitikK	19
8. ENERGIPOLITIKK.....	20
8.1 Oljepolitikk	20

8.1.1 Statens pensjonsfond – utland (Oljefondet).....	21
8.2 Industri og bergverk.....	21
9. SKATTE- OG AVGIFTSPOLITIKK.....	22
10. MILJØPOLITIKK.....	22
11. SAMFERDSELSPOLITIKK.....	24
12. OFFENTLIGE TJENESTETILBUD.....	25
13. UTENRIKSPOLITIKK.....	25
13.1 Utvikling og bistand.....	26
14. FORSVARS- OG SIKKERHETSPOLITIKK.....	26
15. INNVANDRINGSPOLITIKK.....	27
16. JUSTISPOLITIKK.....	28
17. FYLKES - OG KOMMUNEØKONOMI.....	29
18. DEMOKRATI OG FORVALTNING.....	30

1. KYSTPARTIETS IDEOLOGI OG GRUNNSYN

Grunnlovens § 1:

Kongeriket Norge er et fritt, selvstendig, udelelig og uavhengelig rike.

Kystpartiet – er et sentrumparti

Kjernen i vår ideologi er å bevare og videreutvikle de verdier, kulturtradisjoner og institusjoner som skaper trygghet i samfunnet.

Vi følger kristne og humanistiske grunnverdier demokratiske prinsipper og jobber for vern av natur og miljø.

Vi ser på familien, lokalsamfunnet og nasjonen som de viktigste rammer for enkeltmenneskets trygghet og utvikling. Det internasjonale samfunn bør styres ved likeverdig samarbeid mellom folkestyrte og selvstendige nasjonalstater.

Samfunnet må bestrebe seg på å gi folk flest arbeid, medbestemmelse og et godt miljø der hvor de bor. Vi vil bevare bygdene og lette presset på de største byene.

Kystpartiet står for en restriktiv innvandringspolitikk.

Vi ønsker en sentrumsorientert blandingsøkonomi, selveierdemokrati, et sterkt privat næringsliv, et mangfold av frivillige organisasjoner og en velfungerende offentlig sektor.

Vi vil ha en maktbalanse i samfunnet og en rettsstat som gjør det mulig å beskytte innbyggerne mot overgrep både fra offentlig og privat hold. Befolkningen bør sikres kunnskap gjennom utdanning, forskning, åpenhet i offentlig forvaltning og lett tilgang til ulike media.

Kystpartiet er imot norsk medlemskap i EU og EØS og er motstander av Schengen-avtalen. Norge kan for eksempel basere sitt forhold til EU på en handelsavtale, eventuelt andre avtaler som gir oss mulighet til å sikre nasjonal kontroll over arbeidsmarked, naturressurser og nøkkelbedrifter. Kystpartiet går inn for folkeavstemming om norsk medlemskap i EØS og Schengen. Vi vil at grensekontrollen gjeninnføres mot EU.

Kystpartiet er imot at Norge selges bit for bit. Naturressursene er folkets eiendom.

2. HELSE- OG SOSIALPOLITIKK

Helse- og sosialpolitikken må sikte mot økt livskvalitet og trivsel i alle deler av befolkningen, uavhengig av utdannings- og inntektsnivå, og hvor i landet man bor.

Staten må gjennom økonomiske og skattepolitiske virkemidler legge bedre til rette for positiv samhandling mellom offentlige og private aktører. Lokale ildsjeler og frivillige organisasjoner er viktige samarbeidspartnere både innen direkte helse relatert virksomhet og innenfor idrett og kultur.

Kystpartiet vil gjeninnføre den ordinære offentlige økonomistyringen. Kystpartiet går inn-for en ny sykehusreform, da vi er uenig i foretaksmodellen fra 2002.

Kystpartiet vil arbeide for å opprettholde fullverdige lokalsykehus med tilfredsstillende akutttilbud og fødeavdelinger.

Sykestueplassene skal innenfor dagens ordning fortsatt anses som spesialisthelsetjeneste som inngår i helseforetakenes økonomiske ansvarsområde. Kommuner som ikke har lokalsykehus, bør ha en sykestueplass pr. tusen innbyggere, som helseforetakene har ansvar for.

Befolkningen skal føle seg trygg på at de får den hjelpen de trenger når de trenger den. Det skal sikres at det er kvalifisert helsepersonell på alle offentlige utrykningsenheter.

Rett kompetanse i den kommunale helse- og omsorgstjenesten er grunnleggende for å yte nødvendige og forsvarlige tjenester. Kystpartiet krever at storting og regjering omgjør vedtak om lovfesting av profesjoner innenfor helse- og omsorgstjenesteloven til å også omfatte sosialfaglig kompetanse, herunder sosionomer og vernepleiere.

Ordinære tannhelsetjenester skal inn under samme refusjonsordninger som helsetjenester ellers. Trygdesatsene må være i samsvar med satsene for alminnelig livsopphold. Det bør tilrettelegges for at uføretrygdede og mennesker med nedsatt funksjonsevne i større grad kan delta i arbeidslivet.

Kystpartiet vil arbeide for at barnevernet fungerer på en måte som både gir hjelp til de familier som trenger det, og som ivaretar familienes rettssikkerhet. Det offentlige må etablere ordninger som følger opp unge over 18 år som har vært i tiltak, institusjon eller fosterhjem. Økonomisk støtte og hjelp skal gis som tiltak i hjemmet, der det er til beste for barnet og familien. Fylkesmannens tilsynsplikt i forhold til barnevernsinstitusjoner må skjerpes.

For å ivareta kravene til universell utforming og intensjonen om et røykfritt miljø vil Kystpartiet tillate tilfredsstillende røykerom.

Alle skal ha rett til en verdig avslutning på livet.

Kystpartiet vil jobbe for bedre oppfølging av personell som har tjenestegjort i utlandet, samt yrkesgrupper som hjelpearbeidere og journalister som har arbeidet i krigssoner. Kystpartiet krever at foreldelsesfristen for veteraner og politi fra utenlandstjeneste blir fjernet, samt at de får fritt behandlingsted.

Kystpartiet krever at det er spesialistenes svar på sykdomsbilde etter behandling som skal ha overordnet forrang foran Statens Pensjonskasse (SPK) og NAV i erstatningssaker om skader som følge av tjeneste.

2.1 Helse

Kystpartiet vil ha økt satsning på forebygging og rehabilitering.

Kystpartiet vil arbeide for at vitale stillinger innen den kommunale helsetjenesten blir dekket. Og at det stilles krav til reell kompetanse og utdanning

Alle regionsykehus skal ha egne bemannede smerteklinikker. Kystpartiet vil bevilge midler til å utdanne flere som smertespesialister.

Kystpartiet vil ha akutt hjelp for voldtekts ofre.

Kystpartiet vil åpne for alternative behandlingsmetoder der en ser muligheter for bedring, ved at man får tilgang til informasjon som er nødvendig for et veloverveid valg av behandling.

Kystpartiet vil videreføre og utvikle bruk av telemedisin og andre desentraliserte helsetjenester som for eksempel mammografibusser og ambulerende spesialisthelsetjenester.

Kystpartiet ønsker å styrke retningslinjene som ligger til grunn i anbudsrunden for pasienttransport. Det skal kompenseres for lange avstander og geografiske utfordringer for å rette opp i de økte kostnader en har i distriktet. Kystpartiet mener at alle skal ha lik rett til tilgang til pasienttransport uavhengig av hvor en bor i landet. Dagens ordning er utarbeidet først og fremst med tanke på tettbygde strøk og sentralisering.

Medisinske behov til hørsels- og synshemmede skal falle inn under refusjonsordningene i helsesektoren.

Kystpartiet vil innføre tilbud om undersøkelse for utsatte befolkningsgrupper for å forebygge kreft.

Kystpartiet vil at kronisk syke skal slippe å betale egenandel, og at diagnoselisten tilbakeføres i sin helhet slik den var før den ble fjernet 1.1.2016.

Kystpartiet vil ha barn som er bosatt hjemme inn under egenandelsgrunnlaget til foreldrene frem til det året de fyller 20. Kystpartiet mener det er få barn på 16 år som betaler lege utgiftene selv om de bor hjemme. De fleste er i denne alderen under utdanning og er etter loven foreldrene sitt ansvar. Kystpartiet mener dette også vil ha en forebyggende effekt med tanke på familier med større økonomiske utfordringer og som i dag lever under fattigdomsgrense

Ved store ulykker skal kriseteam settes inn og hjelpe pårørende og overlevende i en lengre oppfølgingsperiode.

Kystpartiet vil ha forbud mot kjønnslemleste/omskjæring av jenter og gutter av ikke medisinske grunner.

Det må innføres obligatorisk helsesjekk av alle utlendinger som søker om fast opphold i Norge.

2.2 Psykiatri og rus

Kystpartiet vil arbeide for:

- at staten må ha det overordnede og økonomiske ansvar for alle deler av rusvern
- å satse mer på å få bygget sosiale boliger med tilsyn
- å nyttiggjøre det potensialet tidligere rusavhengige har og bruke deres erfaring i behandling og ettervern
- at psykiatriske pasienter skal ha samme behandlingsgaranti som somatiske pasienter

Alle pasienter skal ha samme behandlingsgaranti. Psykiatriske tilbud må bygges ut over hele landet.

Det forebyggende arbeid må styrkes gjennom blant annet frivillige organisasjoner, skolehelsetjeneste og PP-tjenesten i kommunene, samt utbygging av ungdomspsykiatrien.

Ettervernet for psykiatri og rus må styrkes. Tilskuddsordninger til disse videreføres både på nasjonalt og kommunalt plan. Kystpartiet vil bevilge de nødvendige midler til oppfølging av

dette arbeidet. Det må etableres flere skjermede avdelinger som gir mulighet for langtidsbehandling av kriminelle med psykiatrisk behandlingsbehov.

Rusavhengige må ha rett til individuell behandling. Om nødvendig må tvang kunne anvendes. Rusavhengige som er til behandling, må ikke utskrives med samme diagnose som de får behandling for. Kystpartiet vil være åpen for nye og alternative behandlingsmetoder. Kystpartiet vil arbeide for at ventetiden for behandlingsplasser blir kortet ned,

Kystpartiet vil at rusgiftkunnskap skal bli et gjennomgående tema i læreplanene for grunnskolen og den videregående skolen. Midler til rusgiftforebyggende tiltak i skolen må legges inn i rammetilskuddet til alle kommuner.

Vi går inn for at innsatte med avhengighetsproblem i større grad får sone i behandlingsinstitusjon etter straffegjennomføringslovens § 12, og hvor en større andel av plassene blir forbeholdt straffedømte. Vi vil legge inn midler i kommunenes rammetilskudd, øremerket for oppfølging av klienter med avhengighetsproblematikk.

Kystpartiet ønsker å opprettholde Vinmonopolet som et ruspolitisk virkemiddel. Kystpartiet vil opprettholde forbud mot alkohol- og tobakksreklame.

2.3 Seniorpolitikk

Kystpartiet mener den øvre aldersgrense for aktiv arbeidsdeltagelse bør oppheves. Etter oppnådd ordinær pensjonsalder må pensjonen utbetales uavkortet, uavhengig av annen inntekt.

Kystpartiet vil ha bort ordningen med samordning av pensjon mellom ektefeller. Frem til dette er vedtatt, må vi samordne egenandelstaket på helsehjelp og medisiner.

Minstepensjonister bør kompenseres for økte kommunale skatter og avgifter og andre statlige utgifter slik at de kan opprettholde en verdig levestandard.

2.4 Mennesker med nedsatt funksjonsevne/ utviklingshemming

Det må sikres ordninger hvor mennesker med nedsatt funksjonsevne og utviklingshemming i størst mulig grad kan likestilles med den øvrige befolkningen.

Mennesker med nedsatt funksjonsevne må sikres arbeid ut fra sine kvalifikasjoner. Loven mot diskriminering i arbeidslivet må brukes for å hindre at denne gruppen blir utestengt fra arbeidslivet.

Det offentlige må ta ansvar for at foresatte til barn med utviklingshemming gis reell økonomisk kompensasjon og avlastning. Det må satses på bruk av brukerstyrt personlig assistanse (BPA) for å sikre selvbestemmelse og likeverd.

Kystpartiet vil følge opp at kommunene får nok penger til å oppfylle kravene som diskriminerings- og tilgjengelighetsloven pålegger kommunene.

Kystpartiet ser økt mobilitet for mennesker med nedsatt funksjonsevne som en selvfølgelig rett som betinger en styrking av kommunenes økonomi. Bostøtte og gunstige låneordninger skal gi alle som ønsker det, mulighet til å kjøpe eller leie seg inn i omsorgsbolig og bokollektiv. Vi ønsker å etablere egne boformer for eldre med nedsatt funksjonsevne.

2.5 Eldreomsorg

Kystpartiet vil arbeide for at eldre mennesker skal få anledning til å bo hjemme så lenge som mulig. Tilbudet til eldre skal være brukervennlig og fleksibelt slik at enhver kan få et tilrettelagt tilbud etter eget ønske og behov. Eldre med omfattende behov for pleie og omsorg får rett til egen bolig dersom de ønsker det. Sykehjemmet bør være en aktiv behandlings- og rehabiliteringsenhet. Eldre skal ha rett til enerom ved sykehjem og institusjoner. Med økende antall eldre med komplekse diagnoser må innsatsen for geriatrisk spesialisering innen helse utdanningen økes.

Kystpartiet vil arbeide aktivt for at pensjonister og uføretrygdede får samme kjøpekraftsutvikling som arbeidstakere.

2.6 Sosialpolitikk

Arbeidsledige som ikke lenger har krav på stønad ved arbeidsledighet i henhold til dagens regelverk, skal ha krav på stønad fra NAV uten å måtte selge nødvendige eiendeler. Kommunale avgifter bør tas med i retningslinjene for hva sosialhjelp skal innbefatte.

For de som av ulike årsaker er nødt til å bli i NAV-systemet for kortere eller lengre perioder, må satsene være på et slikt nivå at det gir muligheter for en verdig livssituasjon. Kystpartiet vil ha minimumssatser fra sentrale myndigheter med mulighet for lokale tilpasninger, ikke som i dag retningsgivende satser.

Barnetrygd og eventuell kontantstøtte skal ikke regnes som inntekt ved beregning av sosialstønad. Alle gravide og fødende skal ha samme rett til fødselspenger - også selvstendig næringsdrivende og sosialklienter.

Kystpartiet vil ha forbud mot salg av gjeld.

Kystpartiet går inn for økt støtte til arbeidsgivere som sysselsetter personer med behov for tilrettelagt arbeid.

3. FAMILIEPOLITIKK

Kystpartiet vil gjennom skatte- og avgiftspolitikken gjøre den enkelte familie best mulig i stand til å klare seg selv.

Kystpartiet vil fase ut kontantstøtten. Barnetrygden må derimot beholdes. Norske rettigheter skal tilfalle norske statsborgere. Kystpartiet vil vurdere å gjeninnføre småbarnstillegget tilbake til barnetrygden og vil ha denne pris- og lønnsjustert.

Det må innføres en maksprisordning for barnehageplasser som særlig tar hensyn til foreldre med flere småbarn. Gjennom samarbeid og avtaler bør kommunale og private barnehager likebehandles.

Kommunene har ansvar for å oppfylle retten til barnehageplass.

Kystpartiet ønsker fleksibelt barnehageopptak, slik at de som trenger det får barnehageplass som gjenspeiler etterspørselen. At det er nok barnehageplasser for blant annet å ivareta familier med samisk som førstespråk, samt for å ivareta tilhørighet til samisk kultur og tradisjoner.

Kystpartiet vil sette barns rettigheter ved samlivsbrudd i fokus. Vi vil følge opp de intensjoner barneloven har i forhold til barns rettigheter til å være sammen med foreldrene.

Kystpartiet ønsker en større satsing på SFO, ved å gjeninnføre øremerkede statlige midler til SFO. Videre går Kystpartiet inn for en nasjonal ordning med makspris og søskenmoderasjon. I de familier hvor begge foreldrene er i arbeid og den ene ektefellen/samboeren er mye borte fra hjemmet på grunn av sin arbeidssituasjon, skal den hjemmевærende kunne få overført betalte egenmeldingsdager til seg ved barns sykdom, og som skal dekkes av trygdeetaten.

Kystpartiet vil arbeide for økt omsorgslønn og rett til nødvendig avlastning til de som tar seg av pleietrengende familiemedlemmer.

Kystpartiet ønsker at de enslige skal få vilkår som reflekterer at antallet single/enslige er stadig økende. Vi ønsker å senke skatter og avgifter på nødvendighetsgoder.

Kystpartiet vil tilrettelegge for flergenerasjons bomiljø med hovedvekt på livskvalitet og trivsel. Som et viktig ledd i å styrke familiens rammebetingelser vil Kystpartiet arbeide for gunstige finansieringsordninger for flere generasjonsboliger.

Kystpartiet mener gravferdsstøtteordningen må gjeninnføres og satsene må økes.

4. BOLIGPOLITIKK

Kystpartiet ønsker økt satsing på sosial boligbygging som sikrer boenheter for mennesker med lav inntekt. Det må bygges flere omsorgsboliger.

Kystpartiet vil at finansieringsinstitusjoner fortsatt skal gi fordeler til nyetablerere. Kravet om 15 % egenkapital ved kjøp av bolig skal ikke være absolutt, men vurderes i hvert enkelt tilfelle. BSU-ordningen videreføres, og grensen for det årlige sparebeløpet må økes. Kystpartiet ønsker at førstegangsetablerende ungdom skal få enklere muligheter for etablering av boligkjøp uavhengig av deres inntekt og stillingsprosent i arbeid

Kystpartiet ønsker ny gjennomgang av kommunegruppene for beregninger til bostøtte. Det gis momsritak for nybygg ut fra Husbankens status.

Praktiseringen av plan- og bygningsloven må endres slik at folk raskere får realisert byggeprosjekter.

Bolig- og eiendomsskatten skal fjernes og kommunene gis kompensasjon for inntektstapet av staten.

5. UTDANNING OG UNGDOMSPOLITIKK

Kystpartiet vil stimulere til at utdanninger i større grad skal være yrkesrettet. Kystpartiet vil stimulere til utdanningstilbud som kan bidra til å videreutvikle lokalmiljøet. Kystpartiet vil arbeide for å styrke de desentraliserte utdanningstilbudene på videregående skoler, høyskoler og universitet.

Ungdom som dropper ut av enten grunnskole eller videregående må hjemkommunene ha en plikt til å fange opp. Disse må øyeblikkelig inkluderes i den respektive kommunes arbeidsplasser for hurtigst mulig å få arbeidserfaring. Det kan blant disse være mye talent og kompetanse som samfunnet ellers går glipp av.

Kystpartiet ønsker støtteordninger for borteboende elever i den videregående skolen. Ungdom under utdanning må vurderes uavhengig av foreldrenes inntekter når kriterier for studielån og stipend skal gis. Vi vil at stipendandelen økes.

Kystpartiet mener myndighetene snarest må prioritere bygging av flere student- og elevboliger. Kystpartiet vil at inntekts- og formuesgrensen for studenter skal økes før omgjøringslånet blir påvirket. Renter på studielån bør ligge under markedsrentenivå.

Kystpartiet krever at sosialfaglige yrkesgrupper får plass som en del av skoler/utdanningsinstitusjoners støttesystem, for å oppfylle lovens krav og sikre at alle skoleelever i norsk skole skal få et godt tilbud som ivaretar og fremmer læring, helse og trivsel.

- Dette innebærer at stillinger med sosialfaglig kompetanse blir beskrevet og lovfestet i opplæringsloven.
- At vernepleiere blir godkjent som undervisningspersonell for de svakeste elevene, og at dette kommer inn i opplæringsloven
- At det blir opprettet stillinger på alle skoler for personell med sosialfaglig yrkesutdanning
- At det utarbeides særavtaler om arbeidstid for miljøterapeuter i skolen, lik den lærere har
- At opplæring og videreutdanning styrkes for å ivareta alle elevers behov for opplæring, trivsel og helse

5.1 Grunnskolen

Kystpartiet mener at alle barn skal ha rett til opplæring i sitt nærmiljø. Skolen skal samle elevene om en felles kulturarv i en felles, sosial kontekst og oppdra dem til demokrati. Kystpartiet vil beholde frie bøker og materiell, disse skal være på både bokmål og nynorsk. Vi vil ikke ha foreldrebetaling for skoleaktivitet.

Kystpartiet mener skolen først og fremst er et offentlig anliggende, men vil åpne for private skoler som utgjør et livssynsmessig eller pedagogisk alternativ.

Opplæringsloven må legges til rette slik at man i samiske kjerneområder skal kunne velge samisk som sidemål istedenfor nynorsk.

Kystpartiet vil legge større vekt på norskopplæringen og norsk rettskrivning. Kystpartiet vil styrke basisfagene med tanke på realkompetanse, og legge større vekt på fysisk fostring i skolen. Ordningen med valgfag i grunnskolen må videreføres på en måte som i større grad gir elevene mulighet til å velge fordypning i praktiske/estetiske fag.

Læringsmiljøet for elevene må bedres ved at blant annet flere yrkesgrupper får innpass i skolen. Kystpartiet vil ha inn andre yrkesprofesjoner for å avlaste lærerens arbeidsdag slik at man tar hensyn til læreryrkets egenart.

Kystpartiet vil at staten skal ta tilbake ansvaret for forhandlinger med lærere, som nå ligger hos KS. Det skal legges til rette for gode videreutdanningstiltak for å øke kompetansen i skolen.

Arbeidsmiljølovens HMS-regler skal også gjøres gjeldende for klasserommene. Elevenes rettigheter må her likestilles med de ansattes. Satsingen på å oppdatere eldre skolebygg må intensiveres.

Den norske grunnskolen skal gi grundig innføring i de store verdensreligionene, men skal ha hovedvekt på den norske kristne kulturarvs verdier og normer.

Kystpartiet vil:

- styrke samarbeidet mellom skole og næringsliv og øke ressursene til rådgivningstjenesten i grunnskolen
- tilrettelegge for en fullverdig svømmeopplæring for alle i skolen
- at det satses på rådgivning for å forebygge at mange velger feil når de skal over i videregående skole
- at skolene skal være åpne og kunne brukes av lag og foreninger

5.2 Videregående skole

Skoletilbudet i videregående skole skal ha en bredde som gjør opplæring meningsfull og målrettet for alle, også for de som ikke har universitet og høyskole som mål for en videre utdanning.

Undervisningen på yrkesfaglig studieretning skal ha yrkesfaget som hovedfag. Teoridelen må være differensiert, slik at de som ønsker det kan oppnå full studiekompetanse, mens andre kan få fagbrev med mulighet til å bygge på teoridelen til full studiekompetanse gjennom etterutdanning. Det skal legges til rette for gode videreutdanningstilbud, for å øke kompetansen i skolen.

Vi mener dagens fraværsgrense er for rigid, noe som har gitt uheldige utslag. Fraværsgrensen bør økes og praktiseres mindre strengt hvor fravær har gitt utslag spesielt i enkeltfag.

Det skal være subsidiert utstyr, læremiddel og bøker, som tilfredsstillende kravene til studieretningen.

5.3 Folkehøyskoler og fagskoler

Kystpartiet vil støtte folkehøyskoler hvor ungdom kan utvikle sine evner og øke sine kunnskaper og ferdigheter. Fagskoler skal styrkes og finansieres sentralt, men utvikles lokalt, tilpasset det lokale næringsliv. Kystpartiet vil arbeide for at sjømannsutdanningen på maritim fagskole skal kunne videreføres som i dag. Lærlingplasser er viktige og må sikres. Det må satses mer på fagskoler innen primærnæringene våre

5.4 Høyere utdanning og forskning

Universitet og høyskoler skal være et statlig ansvarsområde.

Våre utdanningsinstitusjoner skal bruke tilgjengelig kompetanse til å utvikle ny kunnskap gjennom tilgjengelige forskningsmidler.

Professorenes undervisningsplikt skal ikke være mer omfattende enn at de også får tid til å drive forskning. Fri og uavhengig forskning må sikres. Flere midler bør brukes til forskning og utvikling. Det bør også gis støtte til historisk og kulturell forskning, nasjonalt og lokalt. Det er

nødvendig å øke forskningsbudsjettet for kartlegging av land, sjø og havbunn i de norske bilandene i Antarktis (Dronning Mauds land, Bouvetøya og Peter 1. øy) og i de arktiske områdene.

6. KULTURPOLITIKK

Kystkulturen har vært stemoderlig behandlet gjennom mange tiår. Kystpartiet vil at bevisstheten om Norge som kyststat og maritim nasjon styrkes i hele befolkningen. Kystpartiet vil arbeide for at midlene til å dokumentere og videreutvikle kystkulturen skal få et kraftig løft. Fartøyvernet har vært svært neglisjert. Tilskuddene til fartøyvern må økes vesentlig over statsbudsjettet. Kystpartiet vil etablere et nasjonalt Krigsseilermuseum for å markere den innsatsen krigsseilerne gjorde for landet i en krisetid.

Kystpartiet går inn for økt satsing på kommunale musikk- og kulturskoler. Vi vil at disse skolene skal lovfestes og gis øremerkede midler. Kystpartiet vil satse på TV-dramatikk ved å øke bevilgningene.

Kystpartiet vil arbeide for at våre to målformer blir opprettholdt. Vi vil også arbeide for at samisk og kvensk språk og kultur blir holdt i hevd.

Det skal være en statlig oppgave å vedlikeholde kirkebygg, samt ivareta verneverdige kirker.

Det er en offentlig oppgave å sørge for en verdig begravelse uansett tros- og livssyn.

Staten må ta hånd om utgiftene til pålagte arkeologiske utgravninger på privat grunn. Det samme bør gjelde hvis man forlanger påkostninger ved fredning av privat eiendom, bygninger o.l. De som utsettes for restriksjoner i forbindelse med kulturminner, må få tilskudd fra staten hvis restriksjonene reduserer verdien på eiendommen. Der hvor kulturminner jevnlig må vedlikeholdes av eierne, må disse få vedlikeholdstilskudd fra staten. Det skal være momsfrigata for kulturelle restaureringsarbeider.

Kystpartiet vil jobbe lokalt for at vi innen rimelighetens grenser tar vare på bebyggelse som er kjent og kjært. Vi må arbeide for å finne bedre løsninger enn å rasere deler av våre byer og tettsteder. Når man utvider tettsteder eller planlegger nye, må estetikken tas med i betraktning. Bygninger, gater og grønne lunger må være til trivsel og inspirasjon.

Det er et offentlig ansvar å bygge og vedlikeholde innen- og utendørs idrettsanlegg. Breddeidrett og konkurranseidrett fremmer sosialt fellesskap og helse, samt forebygger tilknytning til kriminalitets- og rusbelastede miljøer.

Kystpartiet mener det er viktig å beholde en allmennkringkaster som NRK. Kystpartiet ser det som vesentlig at vi har en ikke-kommersiell kanal for formidling av kultur, kunnskap og debatt. Kystpartiet mener denne skal finansieres over skatteseddelen.

Fibernetverket må gjøres tilgjengelig i hele landet. Kystpartiet var imot nedlegging og stenging av FM-nettet. Enten må FM-nettet igjen tas i bruk, eller så må DAB-dekningen over hele landet utbedres.

Kystpartiet støtter ikke at det gis offentlig tilskudd til mediebedrifter eid av utenlandske aktører.

7. ØKONOMI OG NÆRINGSPOLITIKK

Kystpartiet er imot at Norge selges bit for bit. Naturressursene er folkets eiendom.

Kystpartiet er et sentrumsparti som ønsker en blandingsøkonomi med en maktbalanse mellom offentlig og privat sektor. Privatpersoner og bedrifter skal ikke overta eiendomsretten til nasjonale og evigvarende ressurser. Vi vil sikre nasjonal kontroll over naturressursene og nøkkelbedrifter gjennom nasjonal konsesjonslovgivning. På denne måten kan man beskytte den enkelte mot «overgrep» fra både offentlige og private maktgrupper.

Gjennom skattepolitiske virkemidler vil Kystpartiet stimulere til langsiktig privat eierskap og bedre rammevilkår for små og mellomstore bedrifter.

Kystpartiet vil ha en gjennomgang av statens ressursbruk. Blant annet ser vi det som fornuftig med en kritisk gjennomgang av støtten til ikke-statlige organisasjoner. Eksempelvis vil vi fase ut støtten til trossamfunn.

Kystpartiet vil ha en gjennomgang av statens ressursbruk. Blant annet ser vi det som fornuftig med en kritisk gjennomgang av støtten til ikke-statlige organisasjoner.

Kystpartiet går inn for å bruke en større del av overskuddet fra olje- og gassvirksomheten til utbygging og oppgradering av nasjonal fremtidsrettet infrastruktur, innovasjon, forskning og skoler.

Statens ressurser skal ikke brukes til kapitalinnsprøytning i bedrifter lokalisert i utlandet som er i direkte konkurranse med norskbasert næringsliv, og som har gunstigere markedsadgang og lavere lønnskostnader enn tilsvarende bedrifter i Norge.

Gjennom hensiktsmessige låneordninger med statlig og privat kapital skal det legges til rette for innovasjon og nyetableringer. En større andel av Innovasjon Norge-midlene må investeres i distriktene. Gjennom skattefradrag for investeringer i lokale prosjekter vil Kystpartiet stimulere til økt samhandling mellom lokalmiljø og næringsliv.

Kystpartiet vil arbeide for at bedriftsbeskatningen skal tilfalle kommunene hvor produksjonen foregår. For å kompensere for konkurranseulempene ved å ligge langt fra markedene vil Kystpartiet ha økt satsning på hensiktsmessige transportårer tilpasset moderne kommunikasjonsmidler ved avgiftsnedsettelse på drivstoff. For å gjøre det enklere å etablere bedrifter vil Kystpartiet gjøre byråkratiet enklere, samt redusere skjemaveldet.

Kystpartiet vil trygge privat eierskap. Det skal ikke være arveavgift eller skatt på produksjonsutstyr. Skatten må ligge på sluttproduktet, og generasjonsskifte i privateide bedrifter må kunne gjennomføres uten at bedriftene tappes for kapital.

Kystpartiet vil tilrettelegge for at primærnæringene skal få gode rammevilkår. Verdien av ren, norsk matproduksjon må i større grad tilfalle produsenten, ikke omsetningsleddene.

Med dagens IT-løsninger og muligheter er det kostnadseffektivt å desentralisere offentlige arbeidsplasser i betydelig større grad enn tilfellet er i dag. Dette krever at nødvendig infrastruktur utbygges.

Kystpartiet er imot å avskaffe kontanter som betalingsmiddel.

7.1 Fiskeri- og havbrukspolitikk

Kystpartiet vil føre en fremtidsrettet fiskeripolitikk som skal komme hele landet til gode.

Kystpartiet vil gjenopprette et kyst- og fiskeridepartement med ansvar for blant annet utvikling og vedlikehold av fiskerihavner.

Fiskerinæringen skal bidra til å opprettholde bosetting og sysselsetting i distriktene og langs kysten. Kystpartiet vil sikre fiskernes rett til å eie fiskefartøy og til å ha hånd om førstehåndsomsetningen av fisk og skalldyr. Deltakerloven og fiskesalgslagsloven skal vernes om, og disse lovene må etterleves.

Kystpartiet vil ha en differensiert flåte hvor kystflåten skal spille en vesentlig rolle. En differensiert flåte er nødvendig for å utnytte Norges tildelte kvoter innen de enkelte fiskeslag, og Kystpartiet vil arbeide for etablering av ordninger som sikrer fiskerne et optimalt utbytte, ressursmessig og økonomisk. Vi må samarbeide med andre kyststater for å unngå overbeskatning. Det overordnede mål for forvaltning av fiskeressursene må være å oppnå et bærekraftig, stabilt og optimalt langtidsutbytte.

7.1.1 Omsetning

Fiskesalgslagsloven skal bestå og danne grunnlag for salgslagenes rett til førstehåndsomsetning. Salgslagene skal ha omsetningsrett for all småfisk som blir solgt fra fiskefartøy til oppdrettere for oppforing/videresalg. Salgslagene bør ha kontrollansvar for all omsetning av oppdrettet hvitfisk som selges fra oppdrettere.

Norge skal delta i internasjonale organer hvor beslutninger som innvirker på norske kyst- og havressurser fattes. Det er avgjørende at Norge beholder nasjonal styring av fiskeressursene. Retten til fisken skal være hos det folket som bor ved ressursene, og eierskapet i fiskerinæringen må være mest mulig lokalt. Dette gjelder både fiskebruk og kvoter.

Kystbestandene må forvaltes og reguleres uavhengig av fiskeriavtaler med andre land. Bosettingsmønsteret skal opprettholdes, og kystflåten skal ha en vesentlig rolle. Det bør spesielt tilrettelegges for den mindre kystflåten, slik at den får levert og solgt sine tildelte kvoter i nærmiljøet. Kystpartiet vil legge til rette for at man tar vare på hele fisken til produksjon. Kystpartiet ønsker å styrke ordningene med anlegg som tar imot fiskerester og foredler dem i stedet for at biproduktene kastes på havet.

Kystpartiet vil prioritere kvalitet foran kvantitet ved å se på fordelingen av ressurser mellom hav- og kystfiskeflåten. Kyst- og distriktssamfunn er ikke tjent med store havgående fartøy som fryser og driver ombordproduksjon. For å sikre fiskeindustrien jevnest mulig tilgang på råstoff hele året langs hele kysten vil Kystpartiet innføre kvotereduksjoner for fartøy som fryser råstoff, og gi denne reduksjonen tilbake på fartøy i samme kvotegruppe som leverer ferskt råstoff til fiskeindustrien.

Alle fiskere med bostedsadresse innenfor åpnete områder for krabbefiske skal ha lik rett til å fiske kongekrabbe.

Uttaket av fisk og sjøpattedyr skal fastsettes på bakgrunn av vitenskapelige undersøkelser og i samarbeid med næringen. Vi vil ha overvåkning og forskningsfangst på arter som det i dag ikke drives kommersiell fangst på.

Kontrollen av norske og utenlandske fartøyer må styrkes slik at det ikke blir rom for ulovlig fiske. Kontrollmyndighetene må gis tilstrekkelige ressurser og sanksjonsmidler for å utøve denne kontrollen. Oppvekst- og fiskeområder bør overvåkes bedre slik at man raskere kan stenge og gjenåpne fiskefelt enn det som er tilfelle i dag.

Kystpartiet går inn for at unge får sjansen til å starte med eget fartøy, og går inn for statlige etableringsfond for unge fiskere.

Kystpartiet kan ikke godta store eierkonsentrasjoner i havfiskeflåten og er opptatt av at fiskeflåten eies og drives av norske fiskere. Kystpartiet krever at 2/3 av mannskapet på fiske- og fangstfartøy skal være norske statsborgere.

I den grad fritidsfiskere driver omsetning av fangst, skal det stilles samme krav til kvalitet og hygiene som på ordinære fiskefartøy.

Kystpartiet vil verne om de rettigheter vi har ifølge Havrettstraktaten til selv å utnytte ressursene innenfor våre fiskerisoner. Hvis FN-resolusjonen om fiske på det åpne hav ikke gir tilstrekkelig vern av norske interesser, må Norge ensidig utvide Norsk økonomisk sone (NØS) og fiskevernesonen ved Svalbard.

Kystpartiet vil arbeide for at samordningen mellom fiskerpensjonen og uføretrygden oppheves, og gå inn for å øke fisker- og sjømannsfradraget.

7.1.2 Fangst

Fiskesalgslagsloven skal bestå og danne grunnlag for salgslagenes rett til førstehåndsomsetning.

Salgslagene skal ha omsetningsrett for all småfisk som blir solgt fra fiskefartøy til oppdrettere for oppføring/videresalg. Salgslagene bør ha kontrollansvar for all omsetning av oppdrettet hvitfisk som selges fra oppdrettere. Råstoff som trålere med tilbudsplikt henter inn fra våre fiskefelt, skal leveres i en nasjonal havn eller i regioner hvor trålerne hører hjemme. Det må føres en restriktiv holdning vedrørende levering av fangster i utenlandsk havn av norske fartøy. Fangster levert i utlandet må skje gjennom godkjent salgslag.

7.1.3 Havbruk

Kystpartiet går inn for at havbruksnæringen videreutvikles på en bærekraftig og miljøvennlig måte, hvor man i alle sammenhenger tar distriktsmessige hensyn. Kystpartiet kan ikke akseptere at en slik distriktsnæring i økende grad blir eid av multinasjonale selskap og fjernstyres fra utlandet.

Det må settes av tilstrekkelig med arealer langs kysten for sjømatproduksjon. Tilgang på gode sjølokaliteter og nødvendig landareal for blant annet settefiskproduksjon er en forutsetning for en bærekraftig havbruksnæring. Skatter og avgifter må i større grad tilbakeføres til kommuner som setter av areal til havbruksanlegg.

Myndighetene må bidra til betydelige midler til forskning og utvikling, slik at forvaltningen av havbruksnæringen blir kunnskapsbasert. For å sikre et bærekraftig og miljøvennlig havbruk vil Kystpartiet jobbe for at alle oppdrettsanlegg blir lukkede anlegg, og at ingen nye konsesjoner, eller tillatelser vil bli gitt for åpne oppdrettsanlegg. Selskapene gis mulighet til skattefri fondsavsetning for å gjennomføre dette. Oppdrettere har plikt til å rydde opp etter endringer/flytting og nedlegging av anlegg. Etablering og plassering av havbruksanlegg skal ikke føre til urimelige konsekvenser for andre kystaktiviteter, spesielt låssettingsplasser, seilingsleder og friluftaktivitet.

Blir en produksjonsavgift innført, skal inntektene av denne tilfalle vertskommunene slik at disse settes i stand til å utvikle næringen videre i samarbeid med annen lokal virksomhet. Både når det gjelder havbeite og fiskeoppdrettskonsesjoner, skal berørte fiskere sikres full kompensasjon gjennom en tilsvarende prosedyre som ved ekspropriasjon på land. Tildelte konsesjoner bør opprettholdes i de kommuner de er gitt.

Kystpartiet går inn for en meget restriktiv bruk av havbeiteloven. Kystpartiet vil ha økte ressurser til forskning på nye og gjerne hardføre marine arter som kan øke verdiskapningen i oppdrettsnæringen. Kystpartiet går videre inn for at fremtidige kystsoneplaner skal utarbeides i nær sammenheng med havbruksvirksomhetene og fiskerinæringene.

7.1.4 Flåtestruktur

Deltakerlovens bestemmelser må opprettholdes slik at fartøy fortsatt skal være eid av fiskere med kunnskap, bakgrunn og kompetanse som er nødvendig for å betjene flåten på en økonomisk og sikker måte. Vi er imot strukturering av kvoter under 11 meter.

Kystpartiet vil arbeide for Skattebetingede fondsavsetninger for å styrke egenkapitalen. Innovasjon Norge får øremerkede rammer for tilskudd og lån til fornyelse av kystfiskeflåten, nordsjøtrålerne samt gjenoppbygging en ny og effektiv fangstflåte. Innovasjon Norge får de samme retningslinjer for finansiering av fiskefartøy som konkurranseutsatt, eksportrettet industri på land. Fylkeskommuner får tilført fondsmidler som skal benyttes til fiskerifond av kystkommuner. Det avsettes mer forskningsmidler som kan benyttes for innleie av kystfiskefartøy til forskningsfangst.

Det skal ikke gis støtte fra Innovasjon Norge til havgående fartøy som driver utelukkende ombordproduksjon og levering direkte til utlandet.

Kystpartiet er for gjeninnføring av kondemneringsordning for eldre kystfiskefartøy.

7.2 Havner

Fiskeridepartementet må sikre at alle offentlige havner får samme kriterier og utdyping på like rammevilkår som stamnetthavner. Gode effektive havner er en forutsetning for å få mer gods fra vei til sjø og sikre effektiv utskipping av varer som produseres på kysten. Nettverket av fiskerihavner i regionene må ses i nær sammenheng med regionenes eller kommunenes hovedhavner, og tilskudd til kommunale fiskerihavner må økes betydelig. Havnene må i større grad tilrettelegges for en økende containertransport til eksport av sine ferdigvarer. Bevilgninger til fiskerihavner og fiskeriserviceanlegg må økes.

Kystpartiet går imot at fiskerihavnene overføres til fylkeskommunene eller kommunene. Fiskerihavnene skal være et statlig ansvar og overføres fra Samferdselsdepartementet til Kyst- og fiskeridepartementet. Bevilgninger til fiskerihavner må økes betydelig.

7.3 Skipsfart

For å bevare den totale ansamling av næringsvirksomhet er det nødvendig å opprettholde nøkkelvirksomheten, skipsfart, som norsk næring med norske arbeidsutøvere i alle ledd.

Kystpartiet mener det skal være en nettolønnsordning i skipsfartsnæringen. For å nedbygge et negativt konkurranseforhold vil Kystpartiet ha refusjonsstøtteordninger som gjør at norsk skipsfart konkurrerer på like vilkår som skipsfart i konkurrerende land med minst like gode vilkår. Erfaringene med en bevilgningsordning som refusjonsstøtte tilsier at ordningen legges

om til en nettolønnsordning tilsvarende det som er etablert i andre europeiske sjøfartsnasjoner. Norsk mannskap på fartøy og installasjoner som opererer på norsk sokkel og langs norskekysten.

For å opprettholde norsk maritim kompetanse og ta vare på norske arbeidsplasser vil Kystpartiet kreve at det ved all maritim virksomhet innenfor norsk territorialfarvann skal benyttes norske Statsborgere som arbeidskraft i alle stillingskategorier, uavhengig av fartøyenes flaggstat, så sant dette kan skaffes. Det skal også være norsk tariff som ligger som grunn til lønninger Herunder også rutetrafikk hvor det er flere anløp i norske havner enn utenlandske på ruten. På ruter med ett anløp i Norge og ett i annet land skal det være minimum 50 % norske Statsborgere. Dermed hindres ikke konkurranse fra noen aktører i og med at konkurranseparameter vedr. mannskap er lik for alle. Norske lønns og arbeidsvilkår fremforhandlet mellom arbeidsgiverne og de respektive fagforbund skal gjelde.

Norske lønns og arbeidsvilkår for alle som jobber på norsk sektor og som har havneanløp i flere enn to havner i Norge.

Norske rederier og fartøyer under norsk flagg skal ikke beskattes og avgiftsbelegges over gjennomsnitt for tilsvarende næring i Europas øvrige skipsfartsnasjoner. Nye støtteordninger som etableres må følges opp med tilsvarende ordninger i Norge.

Kystpartiet mener at dagens system med alternative utdanningsløp for å bli skipsoffiserer må videreføres. Dette innebærer av man må styrke den maritime utdanningen ved de fiskerifaglige videregående skolene og fagskolene samt lærlingordningen.

Kystpartiet vil arbeide for at helheten i det maritime Norge videreføres gjennom internasjonale konkurransedyktige rammevilkår for alle kategorier sjøfolk. Norge trenger arbeidskraften som folk i underordnet stilling uten høyskoleutdanning representerer. Dette er en forutsetning for å kunne gi lærlingplass på norskbemannede skip for nye sjøfolk under utdanning.

Ved fremtidig skipsfart gjennom Beringstredet, Nordvest- og Nordaustpassasjen vil skipstrafikken langs norskekysten kunne øke kraftig. Dette potensialet må utnyttes, og derfor må havnestrukturen og beredskapen settes i stand til å håndtere disse utfordringene.

7.4 Verftsindustrien

Skipsverfts næring må sammen med forskningsinstitusjoner tilføres midler til forskning, utvikling og modernisering av næringen. Derfor vil vi ikke tillate at EU eller EFTAs overvåkingsorgan ESA strammer til konkurranserammene og verftenes vilkår. Norge må innføre tilsvarende ordninger som er innført i EU-regelverket for å stimulere til kompetansevekst og teknologiutvikling.

Kystpartiet vil at sikkerhetsreglene innskjerpes og at det innføres en kondemneringsordning knyttet opp til bruken av støtteordninger for teknologi og kompetanseutvikling.

Kystpartiet vil at staten gjennom et miljøfond skal oppmuntre til utvikling av maskineri som kan nytte alternative energikilder.

7.5 Kystforvaltning og sikkerhet

For å få en bedre koordinering av de maritime forvaltningsoppgavene bør mest mulig av ansvaret legges under ett departement. Det bør også tilføres nødvendig kompetanse. Vi ønsker å ha tilbake Kyst- og fiskeridepartement, og ikke under Næringsdepartementet slik det er i dag.

Utvidet oppmåling, kartlegging og digitalisering av alle norske farvann må gis høy prioritet. Værvarslingsjeneste for skipsfartsnæringen og fiskeflåten må styrkes.

Lostjenesten må gis tilstrekkelige midler til å kunne ivareta sine oppgaver. Losutdanningen styrkes og praksisen med å utstede farledsbevis må innskjerpes. Kystpartiet går inn for at det innføres skjerpet losplikt i indre seilingsled. Fartøyer i transitt som fører olje, kjemikalier, atomavfall og annen miljøfarlig last, skal henvises til spesielle seilingskorridorer som må legges i betryggende avstand fra våre fiskefelt og sårbare steder langs kysten. Disse korridorene skal overvåkes og kontrolleres av norske myndigheter, hvor vi mener at Sjøforsvarets kystradarkjede, Kystvaktens og Marinens fartøyer skal spille en sentral rolle.

Kystpartiet vil arbeide for å bedre sikkerheten i våre kyst- og havområder ved bruk av den etablerte nasjonale kompetansen innen sjøsikkerhet. Nåværende kystradiostasjoner med tilhørende servicetilbud må opprettholdes. Kystpartiet anser det som svært viktig at det i alle norske farvann gis full dekning med kommunikasjonssystemer som kan betjene alle typer fartøyer.

Kystpartiet mener at det må etableres tre statlige aksjonsentraler ved trafikksentraler. Disse skal bestå av offentlige og private aktører og organisasjoner som vil være sentrale i håndtering av krisesituasjoner, som vil kunne oppstå i forbindelse med skip tilknyttet eksempelvis havari, brann og grunnstøting.

Oljevernberedskapen må styrkes og det må satses mer på forskning og utvikling av bedre utstyr, slik at dette gir en troverdig og effektiv beredskap og logistikk, som også håndterer utfordringene i arktiske farvann.

Ved forlis, ulykker og søk etter savnede personer på havet skal en statlig maritim kommisjon kartlegge årsak og definere ansvar for å bidra til større sikkerhet for alle sjøfarende. Fondet for søk etter omkomne i sjøen må styrkes, og ordningen tilknyttet sertifisering av redningsdykkere må videreføres.

Kystpartiet vil utrede en norsk kystvaktordning, som inkluderer Redningsselskapet og Kystvakten. Den statlige støtten til Redningsselskapet må økes betydelig.

7.6 Små og mellomstore bedrifter

Kystpartiet ønsker økt offentlig stimulans til næringsrelatert forskning som kan gi nye arbeidsplasser innen petrokjemi og gen- og bioteknologi.

Kystpartiet vil jobbe for økonomiske rammevilkår som er nødvendige slik at næringsvirksomheter som skal utvikle seg og overleve i konkurransemarkedet.

Kystpartiet vil innføre transportstøtte til bedrifter etablert i distriktene. Bedriftsbeskatningen i tiltakssonen i Nord-Troms og Finnmark halveres. Det stilles krav til reell tilhørighet, og ikke bare proforma-adresse.

Norske oppfinnere må få lettere tilgang på offentlig støtte, samt at støttenivået økes.

7.7 Landbruk

Kystpartiet vil:

- at Norge må bli selvberget med mat
- styrke vernet av dyrket og dyrkbar jord, slik at den i fremtiden kan brukes i jordbruksøyemed. Jordloven må følges opp, og dispensasjonsadgangen må innskrenkes
- endre dagens landbrukspolitik, som har tatt bort tilskuddene til bønder med mindre produksjon
- forlange en omlegging av rovdyrpolitikken
- via Innovasjon Norge gi mulighet for lån og tilskudd til bruksutbygging og investeringskostnader for nyetablering og produksjon av lokale merkevarer eller andre tilleggfunksjoner som kan styrke gårdbrukernes økonomi
- ha en evaluering av kvotesalgsordningene innenfor landbruket, samt bygge opp reservelager for korn og såkorn

Norge må bli selvberget med mat. Vi må produsere nok mat til å brødfø vår egen befolkning, uavhengig av krig/naturkatastrofer, epidemier eller kapitalinteresser i andre land. Kystpartiet vil derfor ha en opptrappingsplan for landbruket. Det skal være lønnsomt for bøndene å drive med matproduksjon, derfor må inntektsgapet mellom bønder og andre yrkesgrupper reduseres.

Produktutvikling skal prioriteres. Økologiske produkter prioriteres i den grad det er etterspørsel. Bygdeutviklingsprogram som fremmer næringsvirksomhet, trivsel og mangfold, skal fortsatt støttes av Bygdeutviklingsfondet. Bøndene skal fortsatt eie og drive gårdsbrukene. Bo- og driveplikten skal opprettholdes.

Kystpartiet vil endre dagens landbrukspolitik, som har tatt bort tilskuddene til bønder med mindre produksjon. Dette har gått hardt utover småbrukere i fjord- og fjellstrøk. Norsk småfekjøtt kan bli et nytt og stort produkt, på grunn av renheten, og fordi norsk småfe går i flott og ren natur med et mangfold av naturlig fôr. Å tilbakeføre tilskuddene til de små småfebesetningene er naturvern i praksis, samtidig som det vil bidra til bosetting i mange grender og bygder som er truet av avfolkning.

På øyene og i kyst- og fjordstrøk er kombinasjonsdrift ofte det beste middel for fortsatt bosetting, og småskalalandbruk må kunne drives i kombinasjon med annen næring. Det betyr at også prinsippet rundt begrepet "fiskerbonden" må kunne videreføres der hvor forholdene ligger til rette for det.

Kystpartiet krever at det må legges opp til bedre ordninger for vikariering/oppfølging ved sykdom eller ferie for bøndene

Kystpartiet vil følge opp regelverket i forbindelse med import av matvarer. Økt kontroll av matimporten står sentralt for å sikre at vi har trygg mat. Varedeklarasjonen må gi klare opplysninger om opprinnelsesland. Vi vil arbeide for redusert bruk av tilsetningsstoffer i mat.

Kystpartiet vil ha norsk totalforbud mot import og bruk av genmodifiserte organismer (GMO) til mat og fôr uten rom for dispensasjoner.

Kystpartiet mener at veterinærtjenestene for bøndene skal være gratis. Veterinærer skal ha jevnlig tilsyn med alle som har husdyr for å forebygge dyretragedier.

Kystpartiet vil stimulere til investeringer og økt avvirkning i skogbruket.

Avskrivningsordningene må gjøres bedre, og mottakerordningen for trevirke må sikres. Den enkelte gårdbruker eller landskapsentreprenør har selv de beste forutsetninger for å vurdere egen drift.

Små fjord- og fjellgårder, som er enestående for Norge, er vesentlige for bevaring av kulturlandskapet og bosettingen i distriktene. De er også en viktig del av norsk turistnæring. Norske gårdsbruk gjør naturen ren, levende og vakker. Derfor skal fellesskapet betale for landskapspleien i form av arealtilskudd og tilskudd til husdyr som også hindrer gjengroing

Kystpartiet forlanger en omlegging av rovdyrpolitikken. Trygghet for husdyrbøndene og bygdene må prioriteres fremfor fredning og økning av rovdyrbestandene som ikke er nødvendig for å ivareta artsmangfoldet, og ivareta våre internasjonale forpliktelser. Bestanden av ørn har vokst og er stor i deler av landet.

Av hensyn til sau og reinsdyrnæringen vil Kystpartiet åpne for lisensjakt på ørn i områder hvor ørnebestanden er sterk og tåler jakt. Kystpartiet ønsker bruk av skuddpremie som alternativ til helikopterjakt og hi-uttak.

Kystpartiet vil via Innovasjon Norge gi mulighet for lån og tilskudd til bruksutbygging og investeringskostnader for nyetablering og produksjon av lokale merkevarer eller andre tilleggfunksjoner som kan styrke gårdbrukernes økonomi. Potten til nybygg av forskjellige driftsbygninger og miljørettede tiltak bør tredobles via Innovasjon Norge. Kystpartiet vil via Innovasjon Norge å gi økte tilskudd og legge forholdene til rette for videreføring og markedsføring av gårdsprodukter av økologiske og ikke-økologiske produkter.

7.8 Reiseliv

Reiselivsnæringen må ha forutsigbare økonomiske rammevilkår slik at næringen med sine lokaliteter kan tilpasse seg regelverket. Her ligger det store potensialer for sysselsetting og arbeidsdeling mellom reiselivsvirksomheter og annen næringsvirksomhet. Turisme skal drives på lokalbefolkningens premisser og skal ikke være til hinder for utvikling av lokalt næringsliv.

Reiselivsnæringen må ha forutsigbare økonomiske rammevilkår slik at næringen med sine lokaliteter kan tilpasse seg regelverket. Her ligger det store potensialer for sysselsetting og arbeidsdeling mellom reiselivsvirksomheter og annen næringsvirksomhet. Turisme skal drives på lokalbefolkningens premisser og skal ikke være til hinder for utvikling av lokalt næringsliv. Turistfiskerier skal illegges samme reguleringsregime som yrkesfiskerne i Norge med hensyn til rapporteringsplikt av fangst.

7.9 Arbeidslivspolitik

Kystpartiet vil jobbe mot en kultur der en ser mye bruk av ufrivillig deltidsstillinger i det offentlige slik at de som ønsker fulltidsstillinger skal kunne få tilbud om dette.

Kystpartiet forutsetter at både norsk tariff og arbeidsmiljølov følges også i privat sektor.

Arbeidstakere som har passert 55 år skal ha rett til å gå ned til 80% stilling. Dette i form av 6-timers dag, eller 4-dagers uke etter fritt ønske.

Alt lønngivende arbeid skal regnes pensjonspoeng av. I dag gir ikke stillinger under 20 % pensjonspoeng.

8. ENERGIPOLITIKK

Kystpartiet vil:

- hindre privatisering og salg av det norske vannkraftsystemet - også kraft områder til havs
- videreutvikle nasjonalt eierskap til energiproduksjonen og sikre at el-nettet forblir offentlig
- opprettholde utbygging av vannkraft som den mest effektive og miljøvennlige krafttilgang
- legge til rette for småkraftverk. Samlet plan legges til grunn for utbygging og vern av vannkraft
- prioritere forskning og utvikling i forbindelse med utnyttning av alternative fornybare energikilder.

Kystpartiet mener at vår naturformue må være fellesskapets eiendom, og går inn for å beholde og utvikle offentlige eierskap av elkraftsystemet innenfor etablerte kommunale, fylkeskommunale og statlige organer.

Det bør settes en grense for hvor stort utbytte det er lov å ta ut fra kraftselskapene. Når kraftbehovet øker ut over det ren vannkraft kan imøtekomme, mener Kystpartiet at en større del av utbyttet fra landets kraftverk må benyttes til modernisering av eksisterende kraftverk. Disse midlene settes inn i utvikling av andre fornybare kraftkilder slik at disse kan tas i bruk uten at miljøet tar skade. Det bør satses mer på å utvikle ny teknologi som kan utnytte bølgekraft og havstrømmer. Småkraftverk basert på havstrømmer og bølger kan bli like viktige for mange kystsamfunn som småkraftverk basert på vannfall i indre områder.

For Kystpartiet er det et hovedmål å sikre at bruksretten til fornybare ressurser utnyttes fullt ut i Norge innenfor et konsesjonslovverk. Vi må sikre at eierskap og kontroll med disse ressursene fortsatt skal være norsk og under offentlig forvaltning med politisk styringsmulighet sentralt, regionalt eller lokalt.

Kystpartiet vil avvise alle forsøk på ytterligere uthuling av hjemfallsretten til fornybare ressurser. Kystpartiet ønsker å gjenopprette et system som gir fellesskapet og den enkelte innbygger like god eller bedre innflytelse over disponering av elkraftressursene som loven av 1917 tilsier. Der hvor det er lokal vilje til satsing på småkraftutbygging, bør dette bare kunne overprøves sentralt når særlig tungtveiende vernehensyn gjør seg gjeldende

Hensikten med offentlig styring av kraftressursene er at landets innbyggere og næringsliv skal sikres tilstrekkelig kraft til fornuftig pris. Kystpartiet vil bruke en del av kraften som rimelig råvareinnsats fra lokalsamfunnet i forbindelse med etablering av nye arbeidsplasser.

8.1 Oljepolitikk

Offshorebasert norsk olje- og gassproduksjon med tilhørende virksomheter (sjøtransport, forskning og landbasert industri) er en av grunnpilarene for norsk økonomi i dag.

Leteboring og utvinning av olje og gass må skje i nært samarbeid med etablerte næringer og innenfor fastlagte regelverk.

Olje- og gassutvinning skal i prinsippet ikke fortrenge allerede etablert næringsvirksomhet på kysten eller på fiskefelt. Utbyggingen av nye oljefelt må underlegges en strengere vurdering fra Stortinget der hvor fiskefelt er inne i bildet. Kystpartiet vil ikke åpne for

petroleumsvirksomhet utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja. Kystpartiet går ikke inn for åpning av oljeboring på Lofotryggen. Vi går mot oljeboring 74 grader nord.

Beredskapen ved utblåsninger eller andre uhell er ikke tilfredsstillende i dag, og Kystpartiet vil aktivt arbeide for å bedre beredskapen. Som en følge av blant annet dette må oljevernbasene styrkes, og flere baser etableres der aktiviteten foregår.

Det må settes krav til at Equinor investerer i teknologiske samarbeidsprosjekter med industri og maritime næringer tilknyttet petroleumssektoren. Equinor må skape norske arbeidsplasser. Det må settes krav til at utenlandsk arbeidskraft, i den grad det er nødvendig for å dekke eventuelt spesialist- eller arbeidskraftbehov, skal avlønnes etter norske tariffer.

8.1.1 Statens pensjonsfond – utland (Oljefondet)

Statens pensjonsfond – utland (Oljefondet) må i større grad plasseres i realverdier.

En større del av oljeinntektene må brukes til å modernisere landet, blant annet ved å bygge ut og sikre norsk infrastruktur, samt kjøpe tilbake naturressurser som allerede er solgt. Kystpartiet vil ikke akseptere en situasjon hvor folk flest opplever en kommunal fattigdom til tross for statlig rikdom. Kystpartiet går derfor inn for å bruke en større del av overskuddet fra olje- og gassvirksomheten til investering og oppgradering av nasjonal fremtidsrettet infrastruktur i stedet for å investere pengene i multinasjonale konserner med tvilsom etisk bakgrunn. Størstedelen av Oljefondet skal fortsatt forvaltes av Norges Bank. Alle deler av Oljefondets virksomhet skal være åpen for offentlig innsyn.

8.2 Industri og bergverk

Med utgangspunkt i ren energi er Norge en stor aktør innen kraftkrevende industri. Få land i verden kan produsere metaller like miljøvennlig som Norge. Det er et mål at norsk kraftkrevende industri fortsatt skal sikres krafttilgang. De må sikres rammevilkår som gjør det mulig å videreføre disse industriene og etablere flere bedrifter som kan videreforedle produktene. Avgiftsnivået må ned for å sikre konkurransedyktighet. Hvis den kraftkrevende industri skal ha sikker tilgang til elektrisk kraft, må energi til oppvarming hentes fra andre kilder som for eksempel naturgass. Kystpartiet mener at det skal være samme kraftpris for hele industrien, og at kraftprisene må holdes på et rimelig nivå.

Kystpartiet går inn for at drivverdige mineralforekomster må utnyttes, dog med minst mulig skadeinngrep i omgivelsene. Selskaper som får konsesjon til gruvedrift skal samtidig ha et fullstendig ansvar for at området de driver i, ikke skal påføres større varige inngrep enn nødvendig. Oppryddingsansvar og forskjønnning etter at driften opphører, skal ligge til selskapene og ikke skyves over på samfunnet. Grunneiernes og beitebrukernes rettigheter i vassdrags-, mineral-, og beiteloven må styrkes.

Offentlig styrte rammevilkår for industri- og næringsutvikling i Norge må stimulere til teknologiutvikling, ikke til utflagging. Staten må bruke sin posisjon som bedriftseier/hovedaksjonær til å holde nivået på lederlønninger på et nivå som ikke virker lønnsdrivende i samfunnet ellers.

9. SKATTE- OG AVGIFTSPOLITIKK

Kystpartiet vil:

- heve det generelle minstefradraget
- at avgiftsnivået innen primærnæringene reduseres
- at formueskatt avvikles
- senke avgifter på drivstoff i distrikts -Norge
- at det skal lønne seg å arbeide og investere i egen bedrift og øvrig næringsliv

Kystpartiet vil ha en gjennomgang av skattelovgivningen for å se om det kan gjøres vanskeligere å bli nullskatteyster. Hensikten skal ikke være å øke statens inntekter, men å bidra til å skape rom for lavere skattesatser. En ordning som særskilt bør vurderes, er skattefriheten for aksjeselskapers inntekter ved aksjesalg.

Kystpartiet vil sikre at flest mulig kan eie sin egen bolig. For å gjøre det lettere å kjøpe eller arve bolig må dokumentavgiften avvikles. For å sikre at familien klarer sine utgifter til vedlikehold og eventuelle lånerenter, bør formuesskatten og eiendomsskatten avvikles.

Det skal lønne seg å arbeide og investere i egen bedrift og øvrig næringsliv. Kystpartiet vil arbeide for lavere skatter og avgifter for å gi bedriftene mulighet til å øke egenkapitalen, og dermed trygge sysselsettingen. Kystpartiet går inn for at bedrifter skal kunne styrke egenkapitalen ved skattemessige fordeler med fondsavsetninger.

Økte gebyrer og avgifter rammer folk flest hardt og er en form for skattlegging som bidrar til å forsterke de økonomiske forskjellene mellom folk med ulikt inntektsgrunnlag. Mens ordinære skatter beregnes ut fra inntekt, fastsettes gebyrer og avgifter uten hensyn til betalingsevne. Derfor slår avgiftsøkningene spesielt hardt ut i forhold til de som har minst fra før. Enslige og familier med én inntekt får en dramatisk reduksjon i sin realinntekt i forhold til de som har to inntekter å fordele avgifts byrden på. Kystpartiet vil arbeide for reduserte gebyrer og avgifter på varer og tjenester som folk flest er avhengige av.

Kystpartiet vil senke avgifter på drivstoff i distrikts - Norge siden dette rammer enkeltmennesker og bedrifter i distriktene hardt og gir bedrifter i distriktene en ekstra konkurranseulempe i forhold til bedrifter som ligger i mer sentrale strøk. Kystpartiet går også inn for en refusjonsordning for drivstoffavgift i områder uten tilfredsstillende kollektivtrafikktilbud.

10. MILJØPOLITIKK

Kystpartiet sier nei til vindkraft, både til lands og til havs.

Kystpartiet går inn for en omfattende kartlegging og opprensning av miljøfarlig avfall på sjø og land. Kystpartiet mener det er viktig å finne den riktige balansen mellom bruk og vern av både miljø og naturressurser, både nasjonalt og internasjonalt.

Kystpartiet ønsker et bedre vern i forbindelse med forurensing av plast i havet rundt egne farvann og i verdens hav. Her må Norge og norske myndigheter også være med å bidra med å rydde opp og fjerne plasticsøppelet med egne norske skip og norsk mannskap. I tillegg vil dette også være et tiltak som er med på å styrke norske arbeidsplasser.

Nasjonale verneplaner må behandles i Stortinget etter at utredningsarbeidet er foretatt av Miljøverndepartementet.

Kystpartiet mener at man bør få kartlagt og sikret miljøfarlige vrak langs kysten. Kjente vrak som kvikksølv-ubåten ved Fedje skal ryddes opp.

Havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja må sikres varig vern mot petroleumsaktivitet.

Kystpartiet går inn for en endring av plan- og bygningslovens forbud mot bygging i strandsonen. Denne bestemmelsen må tilpasses den lokale virkelighet. Slik det er i dag gjør lokale næringsmessige og topografiske forhold at loven får uheldige konsekvenser. På Vestlandet og i Nord-Norge har vi eksempler på misforstått miljøvern som mer føles som straff for befolkningen enn som vern av områder.

Kystpartiet vil pålegge alle kystkommuner å lage en kystsoneplan. Kystpartiet vil styrke det kommunale selvstyret i forhold til hyttebygging, bruk av friområder, jakt og sportsfiske

Kystpartiet mener det skal være lov å bruke lys ved ettersøk av skadet vilt ved jakt, påkjørsel osv.

Gjennom internasjonalt arbeid skal vi bekjempe utslipp av miljøskadelige metaller og kjemikalier. Det er for lengst dokumentert at slike utslipp er skyld i en rekke alvorlige helseplager.

De enorme skader global oppvarming kan forårsake, tilsier at vi må anvende føre var-prinsippet i klimapolitikken. Vi må ta klimautfordringene på alvor. Været og klima er det ingen som kan styre. Økt lavtrykksaktivitet i Atlanterhavet har ført, særlig om vinteren, til mer sterk vind og regn med økt temperatur inn over Norge: Derfor må vassdragene og avløpssystemene dimensjoneres for dette. Veier og bebyggelse sikres mot ras, kraftlinjer og kabler graves ned.

Kystpartiet vil anvende føre var-prinsippet når det gjelder helse- og miljøvirkninger av lavfrekvent stråling. Eksempelvis er vi mot smartmålerne og mener at kraftlinjer må legges i jordkabel så langt det lar seg gjøre. Vi ser det som nødvendig med et bredt strålevern hvor man blant annet satser på forskrifter som hjelper oss å unngå unødvendig stråling i skoler og på arbeidsplasser, regler som ivaretar forbrukervern hvor produkter på en unødvendig måte bidrar til et høyere strålevern, samt støtte til produktutvikling som kan redusere strålenivået

Overskuddsmasse i forbindelse med utbyggingen av tunneler i forbindelse med vei, jernbane og skipstrafikk, vannkraftutbygging og gruvedrift skal nyttiggjøres, for eksempel som pukk eller grus. Det skal være ulovlig å dumpe massen i sjø, vann eller terrenget, uten at de miljømessige konsekvensene blir grundig vurdert.

Overvåkningssystemer for forurensning og kildepåvisning skal prioriteres. Den eller de som forurenser, eller gjør annen skade i naturen, skal dekke kostnadene. Norge skal fortsatt være en aktiv aktør i det internasjonale miljøarbeidet og bidra til holdninger som sikrer miljøet.

Oppdrettsanlegg har beviselig forurenset grunnen, både med guano fra laksen, matrester antibiotika og syre for å ta bort lakselusa - noe som dreper alt av skalldyr i flere kilometers omkrets. Kystpartiet mener oppdrettsanlegg skal settes på land, og det skal ryddes opp etter åpne sjøbaserte anlegg.

Statlig forskning må styrkes kraftig slik at produktutvikling av nye varer og tjenester kan gi nye, sikre og miljøvennlige arbeidsplasser. Kystpartiet vil ha en utredning om hvordan vannkraftutbyggingen påvirker det biologiske mangfoldet i vann, elver og sjø, samt hva

virkingen av magasineringen av kaldt smeltevann har å si for temperaturen i sjøen, og hvilken konsekvens flytting av vann fra et vassdrag til et annet har.

Kystpartiet mener toll bør brukes som virkemiddel for å begrense forurensning. Både forurensning ved produksjon i opprinnelseslandet og transport må tas med i regnestykket.

11. SAMFERDSELSPOLITIKK

Kystpartiet sier nei til bompenger og er imot at veinettet finansieres ved bruk av bompenger/veipricing

Kystpartiet vil:

- at alle ferger skal være gratis
- at veinettet skal rassikres, utbedres og utbygges uten bruk av bompenger eller veipricing
- at Stad-skipstunnelen realiseres i første planperiode
- Videreføre småflyplasser /dagens stamrutenett
- at avgifter reduseres på bil og motorsykkel
- sette opp MC-vennlige underskinner på rekkverk i farlige svinger
- si ja til en moderne bilpark
- at kollektivtilbudet må bli bedre

Kystpartiet går inn for en kraftig økning av samferdselsbudsjettet. Det er viktig for å øke konkurransekraften, opprettholde bosettingsmønsteret og å gjøre norske veier tryggere. Det må bevilges mer penger til opprusting av fylkesveiene. Kystpartiet vil prioritere midler til opprustning og utbygging av veinettet, herunder rassikring. Statens vegvesen skal ha ansvar for alt veivedlikehold. Kystpartiet vil arbeide for reduksjon av bilavgifter for norskregistrerte biler.

Havnene for godshåndtering må opprettholdes. Av hensyn til miljøet og samfunnskostnader bør mest mulig av godstransporten overføres fra vei til kjøll og jernbane.

Utenlandske trailere som kjører inn i Norge, skal ha en garantiordning som sikrer at de betaler alle bomplasseringer, samt bøter og bergingsaksjoner forårsaket av uforsvarlig kjøring. Befrakter/speditør skal ha ansvar for å stille slik garanti. For å opprettholde sysselsettingen i transportnæringen må det innføres forbud mot kabotasjekjøring slik at gods som fraktes innenfor Norges grenser, blir fraktet av norske aktører.

Kystpartiet går imot at småflyplasser skal nedlegges, da dette medfører dårligere samferdselstilbud til befolkningen.

Infrastruktur som mobildekning, TV-dekning, radio, veier, havner, sjøtransport osv. må fungere på en slik måte at det er mulig å drive næringsvirksomhet på en effektiv måte i distriktene.

Hurtigruten skal fortsatt bestå. Hurtigruten langs kysten er kystfolkets juvel. Kystpartiet vil arbeide hardt for at dagens rutenett opprettholdes, og at Hurtigruten også i fremtiden skal føre norsk flagg. Internasjonale anbud på denne norske merkevaren aksepteres ikke. Denne kystfarten vil fortsatt bety svært mye for alle i kystsamfunnene, det gjelder så vel næringslivet som den enkelte beboer. Hurtigruten er allerede etablert som en av landets fremste turistmagneter.

Hurtigbåtordningen for ytterdistriktene har vært en suksess og må tilbakeføres til tidligere nivå. Kystpartiet vil jobbe for å bedre mulighetene for arbeidspending mellom øyene, samt beholde anløp på de plasser som ikke har alternative transportmuligheter. Forbindelsen mellom Midt-Norge og Nord-Norge må imidlertid styrkes i forhold til det som tilbys i dag. Trafikken må koordineres bedre, og de ulike tilbudene må tilknyttes hverandre. Fraktutjevningen må gjeninnføres.

Jernbanen må bygges opp til Kirkenes.

Det er Kystpartiets målsetting at tungtransport i hovedsak skal skje med hurtiggående lastebåter. Dette gir lavere veivedlikehold og færre ulykker. Lastebåtene skal i hovedsak bygges og utrustes i Norge. Dersom norske rederier skal få sterk nok økonomi til å finansiere en slik nødvendig utskiftning av kystfrakteflåten, er det påkrevd at disse får internasjonalt konkurransedyktige rammevilkår, og at det gis statlig støtte til utviklingsprosjekter ved norske skipsverft og maritime forskningsinstitusjoner.

Kystpartiet vil arbeide for at det blir laget helhetlige løsninger for fylker/regioner som sikrer hovedveier utenom de store byene. Det må satses på veimuligheter for syklistene utenom tunnelene. Kystpartiet vil beholde ferjeleier, slik at vi har en back-up ved tunnel- eller brostenginger. Vi vil fokusere på beredskap ved store ulykker.

Kollektivtilbudet i hele landet må bedres. Kystpartiet vil fremme økt bruk av kollektivtransport blant annet ved hjelp av lavere billettpriser og mer tilgjengelig og tidsbesparende rutetilbud.

Busskabotasje med norske passasjerer må stanses. Dette setter norske aktører innen turistbusser i konkurs.

Hydrogen bør ikke brukes som drivstoff i ferger og annen skipstrafikk da denne teknologien ikke er godt nok utprøvd. Norge har store farlige havstykker langs kysten og bruken av hydrogen er altfor risikabelt å bruke.

12. OFFENTLIGE TJENESTETILBUD

Stillinger i statlige og offentlige tjenestetilbud skal ikke avvikles i distriktene for å opprettes i sentrale strøk. Det er heller ikke akseptabelt at befolkningen skal miste tjenestetilbud ved at sentrale ønsker om rasjonalisering i offentlig virksomhet fører arbeidstagere over fra lønn for utført arbeid til ventelønn. En slik form for rasjonalisering gir ingen økonomisk gevinst.

Politi- og lensmannsetaten må styrkes betraktelig og sentraliseringen må reverseres. Beredskapen må styrkes slik at det minimum er 2 tjenestemenn per 1 000 innbyggere. Politi- og lensmannsetaten må også tilføres mer driftsmidler.

Kystpartiet vil ha postombæring på alle hverdager. Når det gjelder bruk av Digipost, bør innbyggerne få en valgmulighet der de kan velge mellom digital post og brevpost.

13. UTENRIKSPOLITIKK

Kystpartiet vil:

- forebygge krig og bidra til stabilitet og en fredelig utvikling i vår del av verden.
- ivareta norske rettigheter suverenitet og interesser, og beskytte norsk handlefrihet overfor andre land.

Internasjonalt samarbeid bør baseres på et likeverdig samarbeid mellom selvstendige og folkestyrte nasjonalstater som har kontroll over egne naturressurser og nøkkelbedrifter. Norge bør arbeide for å endre prinsippene for handel i Verdens Handelsorganisasjon for mer frihet til det enkelte land. Medlemsstatene bør ha mulighet til å beskytte sin matproduksjon og sikre kontrollen over sine naturressurser.

Norge må ivareta suvereniteten over de områdene hvor vi har et forvaltningsansvar; Nordområdene, Bjørnøya, Antarktis, Sørpolområdet ved Dronnings Mauds Land, med alle rikdommene som befinner seg der.

Kystpartiet går inn for at EØS- avtalen og Schengen -avtalen sies opp. Kystpartiet går inn for en frihandelsavtale med EU, eventuelt andre avtaler.

13.1 Utvikling og bistand

Norge må bidra til ett oppgjør med Verdensbankens politikk. Fattige land må ha muligheten til å beskytte sin økonomi, blant annet med toll, for best mulig å industrialiseres på egne premisser og ut fra egne forutsetninger.

Norsk bistand skal fortrinnsvis gå til akutt nødhjelp, og utdanning. Det må avsettes tilstrekkelige menneskelige og finansielle ressurser for oppfølging, og resultater må etterspørres. FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne må få konsekvenser for det internasjonale samarbeidet. Resurser må sikres til oppfølging. Mennesker med funksjonshemninger må få tilgang på utdanning på lik linje med andre barn gjennom bistand.

Det må opprettes følgere på bistandspenger som går ut av Norge. For å sikre at pengene når frem dit de skal.

14. FORSVARS- OG SIKKERHETSPOLITIKK

Heimevernet og forsvaret må oppbygges/styrkes og gis ressurser som gjør at de er i stand til å være en indre forsvarslinje. Det må sikres midler til å kunne gjennomføre årlige øvelser av heimevernmannskapet

Det må gjenopprettes en fast sjømilitær operasjonsbase i Nord-Norge

Forsvaret skal styrkes betydelig, og må ha en stående styrke og at personell til førstegangstjenesten økes.

Andøya Flystasjon videreføres som hovedstasjon for forsvarets nye P8 maritime overvåkingsfly.

Forsvarets Overkommando blir gjenopprettet med eget hovedkvarter.

Norsk sikkerhets- og forsvarspolitik skal ha som utgangspunkt norsk selvstendighet og nasjonal råderett på norsk territorium og i tilhørende økonomiske soner og vernesoner. Politikken skal spesielt vektlegge at Norge er en utpreget og spesiell kyststat og en meget betydelig maritim nasjon. Norges sikkerhetspolitikk skal baseres på internasjonal folkerett og beslutninger fattet i FN. Som det viktigste virkemiddel i utøvelsen av forsvarspolitikken skal Norge ha et effektivt, handlekraftig og fleksibelt forsvar basert på alminnelig verneplikt, forsvar av hele landet og medlemskap i NATO

Vårt viktigste bidrag til en fredelig utvikling i vår region vil være en effektiv håndheving av norsk suverenitet og internasjonal lov i våre ansvars- og interesseområder. Forsvaret skal derfor primært kunne håndtere nasjonale freds-, krise- og krigsoppgaver, sekundært løse oppdrag i regi av FN, og eventuelt NATO. Norske styrker skal ikke ta del i militære operasjoner i fjerntliggende konfliktområder så lenge ikke helt spesielle forhold skulle fremtvinge det.

Disse målsettingene forutsetter at Forsvaret skal ha styrker som kan anvendes både i fred og krig, og som derved normalt skal kunne håndtere konflikter og kriser i våre interesseområder uten allierte forsterkninger. Kystpartiet understreker at militær reell tilstedeværelse danner grunnlaget for en effektiv myndighetsutøvelse og suverenitetshevdelse i fredstid. Dette vil sikre nasjonal handlefrihet og evne til krisehåndtering, og samtidig bidra til å forebygge ustabilitet og konflikter. Tilstedeværelse i Nordområdene skal derfor fortsatt stå sentralt. Norge rår over enorme naturressurser som olje, gass, fisk/sjømat og vannkraft. Dette kan gjøre oss til et potensielt terror / sabotasjemål, noe som igjen må reflekteres i sammensetningen og disponeringen av Forsvaret. Blant annet må overvåking og kontroll i våre enorme hav- og kystområder gis meget høy prioritet.

Den nasjonale kriseberedskapen må sikre innbyggere tilfluktsrom og verneutstyr. Det må sikres at radio P1, som er vår varslingskanal ved kriser, må nås ut til alle innbyggere.

Kystpartiet går inn for at EØS- avtalen og Schengen avtalen sies opp

15. INNVANDRINGSPOLITIKK

Kystpartiet vil føre en kontrollert og restriktiv innvandringspolitikk. Norge må strebe etter å ha en forvaltning som effektivt og med rettssikkerhet for asylsøkere skiller mellom de som trenger asyl og de som ikke trenger det.

Norske myndigheter bør ha oversikt over hvilke personer som til enhver tid oppholder seg i vårt land. Norge bør si opp Schengen-avtalen og gjeninnføre passkontrollen på grensen til Schengen-landene.

Kystpartiet vil arbeide for å gjøre regelverket enklere for å kunne returnere utlendinger som begår kriminelle handlinger.

Kystpartiet ønsker at flyktninger i utgangspunktet skal få beskyttelse nær hjemlandet, for å lette returen når forholdene ligger til rette for det. Flyktningene returneres til hjemlandet når grunnlaget for asylstatusen er bortfalt. Kystpartiet mener at Norge forplikter seg kun til å ta imot kvoteflyktninger.

Kystpartiet ønsker at flyktninger i utgangspunktet skal få beskyttelse nær hjemlandet, for å lette returen når forholdene ligger til rette for det. Flyktningene returneres til hjemlandet når grunnlaget for asylstatusen er bortfalt.

Kommunene må selv kunne bestemme hvor mange flyktninger de har kapasitet til å ta imot. Mottakerkommunene må få dekket hele kostnaden av staten. Kystpartiet mener de kommunene som tar imot flyktninger, skal få øremerkede midler til å kunne tilby flyktninger muligheten til å ta del i samfunnet. Lengre behandlingstid av asylsøknader enn 6 måneder er ikke akseptabelt.

For at ordningene med familiegjenforening ikke skal misbrukes som en bakdør inn til Norge, vil Kystpartiet at denne ordningen skal praktiseres strengt, dog ikke på en slik måte at praksis

blir i strid med FNs barnekonvensjon. Kystpartiet vil innføre et strengt tilknytningskrav ved familiedannelse. Det bør innføres et generelt forbud mot ekteskap mellom kusiner og fettere.

Familiiegjenforening bør ikke tillates før det kan dokumenteres at hele familien er selvforsørget og ikke legger staten Norge til byrde.

For å oppnå permanent opphold i Norge skal man ha god kjennskap til norsk språk, kultur og samfunnsliv. Det skal fortsatt stilles strenge krav for å oppnå norsk statsborgerskap.

Kystpartiet ønsker kontrollerte asylmottak.

Kystpartiet mener at asylsøkere, flyktninger og innvandrere har en plikt til å innordne seg etter norsk kultur og norske regler.

Norsk arbeidsliv skal ikke baseres på import av utenlandsk arbeidskraft. I dag er EØS avtalen et viktig hinder i kampen mot sosial dumping. Norske lønnsavtaler og arbeidsmiljø trues. Norge må si opp EØS-avtalen og gjeninnføre innvandringsstoppen overfor EU borgere.

16. JUSTISPOLITIKK

Kystpartiet vil arbeide for et samfunn hvor mennesker kan være trygge og selvstendige. For å komme dit trenger vi et effektivt politi og en straffeutmåling som er egnet til å forebygge kriminalitet.

Kystpartiet går inn for å skille politi og påtalemyndighet.

En alvorlig trussel mot vanlige folks trygghet er den frie flyten av kriminelle over landegrensene. Norge bør melde seg ut av Schengen, som forbyr passkontroll på grensen mot EU-området, og innføre kontroll av alle utlendinger ved norskegrensen. Vi bør være med å styrke det internasjonale politisamarbeidet gjennom Interpol. Kriminelle asylsøkere, flyktninger og innvandrere skal utvises og sendes ut av landet vårt omgående.

Kystpartiet er imot legalisering av narkotika, både når det gjelder omsetning og bruk. Kystpartiet vil ha en styrket og helhetlig innsats mot narkotika og narkotikakriminalitet. Politi og tollvesen skal settes i stand til å stoppe smugling og illegal omsetning og spredning av narkotika. Vi ønsker narkotikalovbrudd raskt pådømt, med et behandlingstilbud i den andre enden for alle gjerningspersoner som samtidig har et avhengighetsproblem.

Kystpartiet vil ha ordninger som slår ned på barne- og ungdomskriminalitet. For barn under kriminell lavalder må det opprettes et bedre offentlig handlingsapparat.

Politiet nasjonalt og lokalt skal styrkes økonomisk og få de moderne hjelpemidler de trenger. Kystpartiet ønsker å opprette flere nasjonale spesialenheter innen politiet for å hjelpe lokalsamfunnene med narkotikasaker og andre saker som er knyttet til organisert internasjonal kriminalitet. Politi- og lensmannsetaten må få styrket sin økonomi betraktelig, og ressursene må bli målrettet både mot gatepatroljering, spaning og etterforskning av narkotikalovbrudd. Politiet må mer ut blant folk.

I sedelighetssaker og saker med organisert kriminalitet bør ofre og vitner kunne vitne uten at overgriper/motpart er til stede.

Norsk lovgivning bør ikke i for stor grad åpne for inngripende former for overvåking. Kystpartiet er imot den nye e-tjenesteloven, som vi mener styrker overvåkingssamfunnet og svekker individets rettigheter. Vi vil gjeninnføre forbudet mot bruk av såkalt

overskuddsinformasjon i straffesaker. Det vil si at bevis skaffet til veie ved hjelp av overvåkning bare kan anvendes i en straffesak hvor den tiltalte er tiltalt for et forhold som kunne ha begrunnet overvåkingen.

Kystpartiet går inn for å oppheve forbudet for kjøp av seksuelle tjenester.

For alvorlige volds- og narkotikaforbrytelser vil Kystpartiet arbeide for at Stortinget gjennom innstillinger og debatter gir klare signaler om at det forventes at hele strafferammen brukes, og at øvre strafferamme i større grad bør benyttes i forhold til særlig alvorlige forbrytelser. Kystpartiet vil derfor arbeide for at det blir mer samsvar mellom forbrytelsens alvorlighetsgrad og den etterfølgende straffereaksjonen.

Norge må bli bedre på bevissikring i rettsvesenet.

Rettsvern og rettssikkerhet er en forutsetning for livsutfoldelse. Kystpartiet vil arbeide for at denne trygges ved å slå hardt ned på kriminalitet. Særlig i våre større byer har gjengkriminalitet, grov vold og andre alvorlige forbrytelser økt i omfang på urovekkende vis. Det må ikke bli automatikk i at domfelte løslates etter 2/3 soning. Norge bør ha en rask domstolsbehandling, og straffereaksjonene må komme raskt.

Kystpartiet vil styrke etterutdanningen av ansatte i politiet, særlig innen fagfelt som datakrim, trafficking og vold i nære relasjoner. Krisesentrene for voldsutsatte skal sikres statlig finansiering.

17. FYLKES - OG KOMMUNEØKONOMI

Kystpartiet vil beholde fylkeskommunen som forvaltningsnivå Kystpartiet vil arbeide for at kommunesammenslåing bare kan gjennomføres dersom folkeflertallet i de berørte kommuner går inn for det. Kystpartiet er kritisk til påstanden om at økonomien vil bedres ved kommunesammenslåing.

Kystpartiet vil arbeide for at den enkelte kommune selv bestemmer om det kan være hensiktsmessig å innlede interkommunalt samarbeid med andre kommuner. Vi vil styrke fylkes- og kommuneøkonomien. Kystpartiet vil arbeide for at staten må betale for nye og kostnadskrevene oppgaver som de pålegger kommunene. Kystpartiet vil at kommuner og fylkene skal få beholde en større del av den økonomien de bidrar med.

Kystpartiet vil kreve at en større del av verdiskapingen skal forbli i distriktene slik at kommunene kan løse de lovpålagte oppgavene samtidig som man kan legge til rette for kommunens innbyggere og kommunens næringsliv. Dette som en motvekt mot den pågående sentralisering. Kystpartiet vil gå inn for at det innføres en arealavgift for oppdrettsnæringen som tilfaller kommunen hvor lokaliteten befinner seg.

Vi vil fjerne eiendomsskatten. De kommunale avgifter må ikke overstige de faktiske kostnader de er ment å dekke. Ved pålegg fra statlig hold om aktiviteter og utredninger i kommuner og fylkeskommuner må staten tilføre midler både til utredningsarbeid og ved eventuelle videre aktiviteter.

Plan- og utredningsarbeid i den kommunale administrasjonen må reduseres til det strengt nødvendige i forhold til dagens nivå og under ingen omstendighet igangsettes uten kommunestyrets godkjenning. Offentlige utredninger skal skrives på et forståelig språk. Kystpartiet vil prioritere nødvendige investeringer slik som sykehjem, helsetjenester, skole, vei osv. fremfor prestisjeprosjekter.

Vi vil arbeide for at budsjettene er basert på realistiske forutsetninger og med hovedvekt på tjenesteytende investeringer og driftsbudsjetter. Vi ønsker en strengere budsjett disiplin ved forvaltning av skattyternes penger.

Det må bli slutt på at kommunenes arvesølv selges. Dette gjelder viktige eiendommer og driftsselskap som for eksempel kraftselskap eller kommunale vannverk.

Når staten innfører ordninger med individuelle rettigheter, skal staten ha det hele økonomiske ansvaret for at ordningene fullfinansieres.

18. DEMOKRATI OG FORVALTNING

Kystpartiet går inn for å opprette en sannhetskommisjon som skal avdekke korrupsjon og overgrep begått av norske myndigheter. Personer som har begått visse nærmere definerte handlinger, skal ha plikt til innen en viss tidsfrist å legge frem for Sannhetskommisjonen hva de har tatt del i. Unnløstelse av å gjøre det vil bli strengt straffet. Samtidig vil det bli gitt amnesti til de som legger frem for kommisjonen hva de har gjort. En slik kommisjon må være sammensatt av personer som har vist at de er til å stole på i slike sammenhenger.

Kystpartiet er kritisk til forslag om å skjerpe redaktøransvar for tilbydere av sosiale medier. Blant annet er vi mot EUs nye opphavsrettsdirektiv.

Staten bør starte et prosjekt for å gjøre historiske data som f.eks. statistikk tilgjengelig på internett.

Kystpartiet vil gjeninnføre en prosedyre for Stortingets budsjettbehandling hvor stortingsrepresentantene stemmer over de enkelte inntekts- og utgiftsposter.

Kystpartiet vil ha en mulighet for personvalg med kumulering og strykning, også ved stortingsvalg.